

Lausunto Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Anneli Pohjola
professori emerita
Lapin yliopisto
10.2.2021

Asia: VNS 3/2020 vp Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa
<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/VNS+3/2020>

Kiitän valiokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston selonteosta koskien Kestävän kehityksen toimintaohjelmaa Agenda2030 Kohti hiilineutraalia hyvinvointi-yhteiskuntaa. Keskityn lausunnossani lähinnä sosiaalisesti kestävän kehityksen näkökulmiin, tietoisena siitä, että kestävän kehityksen eri ulottuvuudet kietoutuvat toisiinsa ja ne tulee ottaa huomioon kokonaisuutena.

Lähtökohdat

Tavoitteena on sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä yhteiskunta, jossa hyvinvointi lisääntyy. Läpileikkaava teema ”kukaan ei jää kehityksestä jälkeen” on tärkeä. Erityisen tarpeellisia ovat sosiaalisen vastuun painottaminen ja se, että taloutta hoidetaan ihmistä varten. Talous on väline päämääriin pääsemiseksi, ei tavoite sinänsä. Selonteon mukaisesti sosiaalinen ulottuvuus on keskeinen, se on myös EU:n painopistealue (s. 20), ympäristöä ja ekologisuuutta unohtamatta. Sen rakentamista tukevat verorahoitteiset palvelut.

Kestävää kehitystä on tärkeä peilata arvojen, perus-, sosiaalisten ja ihmisoikeuksien sekä oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, syrjimättömyyden ja eriarvoisuuden vähentämisen toteutumista vasten. Näitä tukevat luottamus, kunnioittaminen ja suvaitsevaisuus. Onnistumista mittaa yhteiskunnallisen tasa-arvon ja vakauden vahvistumisen ohella erityisesti haavoittuvien, vaikeimmissa elämäntilanteissa olevien ihmisryhmien aseman kehittyminen, heidän, joilla on riski jäädä kehityksestä.

Selonteon mukaan (s.9) Suomi olisi saavuttanut tai saavuttamassa päätavoitteet, kuten köyhyyden poistamiseen, terveyteen ja hyvinvointiin, laadukkaaseen koulutukseen, säälliseen työhön, eriarvoisuuden vähentämiseen, paikallisyhteisöjen kestävyys, institutionaaliseen ja oikeusjärjestelmän toimivuuteen kiinnittyvät tavoitteet, vahvuutena yhteiskunnallinen vakaus. Globaalilla tasolla suhteellisesti tarkasteltuna Suomen tilanne on varsin hyvin kehittynyt. Vertailukohtana on kuitenkin olennaisempaa pitää toisten hyvinvoinnin kärkimaiden tilanteita sekä Suomen toimivan järjestelmän säilyttämistä ja kehittämistä eteenpäin.

Tavoitteissa on myös Suomessa edelleen paljon tekemistä. Luonnon monimuotoisuus heikkipä nopeasti. Ilmastonmuutos on akuutisti saatava käännettyä parempaan suuntaan. **Kansalaiset ovat edelleen keskenään eriarvoisessa asemassa,** sillä parempiosaisilla on parempi elämänlaatu ja toimintamahdollisuudet, terveys- ja terveyspalvelut jakautuvat eriarvoisesti, sosiaaliset ongelmat kasautuvat ja vaikuttavat osin ylisukupolvisesti, mielenterveyden vaikeudet lisääntyvät, väkivaltaa ja erityisesti lähisuhdeväkivaltaa on liian yleisesti, tulo- ja varallisuuserot ovat kasvaneet. Koulutuksen mallimaana olemme putoamassa aikaisemman osaamisen tasosta ja nuorten tulevaisuuskuvat ovat epävarmoja. Tietopohjainen politiikka ontuu, kun tutkimusrahoitus on jäänyt selvästi tavoitetasoa alemmaksi. Samoin kehitysyhteistyössä olemme jääneet jälkeen asetetusta tavoitetasosta.

Yhteiskunnallinen muutos ja muutosajurien kietoutuminen yhä monimutkaisemmiksi tuottavat uusia ponnistelujen tarpeita kestävästä kehityksen jatkuvalla työstämisellä. Valtioneuvoston selonteko antaa tähän paljon eväitä, siinä kestävästä kehityksen edistämiseen pureudutaan varsin laaja-alaisesti. Selonteossa erottuu tukeutuminen eri politiikka-alueiden tavoiteohjelmien kautta vaikuttamiseen. Ohjelmat antavat perustan kehitykselle ainoastaan, mikäli ne konkretisoituvat tavoitetasolta selkeiksi toimenpiteiksi, valittuihin ratkaisuihin investoidaan, prosessien vastuut nimetään ja niiden etenemistä seurataan ja arvioidaan.

Sosiaalisesti kestävästä kehityksen kokonaisuutta jäsennettävä ja tunnistaa yhteisvaikutuksia

Selonteossa todetaan aiheellisesti eri tavoitealueiden keskinäisriippuvuus ja yhteisvaikutukset. Näiden ymmärtämiseksi tarvitaan satsaamista monipuoliseen tutkimukseen, sillä **erilaisia polkuriippuvuuksia tulisi analysoida nykyistä perusteellisemmin kokonaisvaikutusten hallitsemiseksi.** Muuten on vaarana, että yksittäiset eri toimenpiteet toimivat kokonaistasolla toisiaan vastaan. Hyvä esimerkki on sosiaaliturvan yhteen sovittaminen ja yksinkertaistaminen, missä vaikeutena ovat lukemattomien eri osatekijöiden vaikutukset toisiinsa. Esimerkkinä on myös ilmastonmuutos, jota on tarkasteltava ihmisen ilmaan, veteen ja maahan kohdistuvana kokonaistoimintana seurauksineen.

Agendassa eri toiminta-alueita käsitellään - keskinäisriippuvuus kylläkin osittain tunnistaen - pirstaleisesti erillään aihepiireittäin, vaikka niiden teemat ovat päällekkäisiä. Tämän moninaisuuden hallintaan tarvitaan vaikutussuhteiden kokonaisvaltaista jäsentämistä, jolloin esimerkiksi **sosiaalinen kestävyys sisältöineen tulisi määrittää.** Nykyisellään se näyttäytyy yleisenä, iskulauseen tyyppisenä käsitteenä, jonka alue ja kattavuus eivät avaudu. Se jäännöksellistyy toiminta-alueiksi, jotka eivät kuulu selkeämmin hahmottuviin ekologiseen tai taloudelliseen kestävyysalueeseen. Samalla jää epäselväksi, **mitä elementtejä sosiaalisesti kestävästä kehitykseen yhteiskunnan kestävyysalueen edistämiseksi sisältyy ja mitä mekanismeja tulisi käsitellä toistensa yhteydessä.** Käsitteen epäselvyyden seurauksena sekä sosiaalisen kestävyysalueen edistäminen omana kokonaisuutenaan sekä myös sen tavoitteiden ja onnistumisen arviointi on hankalaa.

Vaikeus jäsentää kestävän kehityksen sosiaalisen ulottuvuutta heijastaa kahta kehityskulkua. Yhtäältä sosiaalinen yhteiskunnallisena ulottuvuutena on ”unohtunut” ja liudentunut, se korvataan kielellisesti usein hyvinvoinnilla, vaikka hyvinvointi käsitteenä on sisällöltään paljon muuta. Esimerkkejä löytyy niin tästä valtioneuvoston selonteosta kuin sosiaali- ja terveysuudistuksesta, jossa tavoitteeksi määritellään hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, missä sosiaalisen kestävyys-/sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulma jää puuttumaan.

Toisaalta sosiaalinen kestävyyskokonaisuutta olisi mahdollista rakentaa sosiaalipolitiikan laajan ymmärryksen perustalle, mutta sosiaalisen näkymättömyyden ohella myös sosiaalipolitiikan jäsentäminen on kapeutunut. Vielä hyvinvointivaltiota rakennettaessa sosiaalipolitiikan alan nähtiin kattavan niin sosiaaliturvapolitiikan, terveyspolitiikan, koulutuspolitiikan, työpolitiikan, asuntopolitiikan kuin alkoholipolitiikan. Yhteiskunnalliset ilmiöt asettuivat kokonaisuudeksi, joita voitiin yhteisen sateenvarjon alla tarkastella suhteessa toisiinsa. Yhteiskunnallinen eriytyminen on pirstaloanut mahdollisuutemme jäsentää kokonaisuuksia ja niiden yhteisvaikutuksia. **Sosiaalinen kestävyys yhtenä kolmesta keskeisestä kehityksen pilarista ekologisen ja taloudellisen rinnalla edellyttää monin tavoin tarkentavaa jäsentämistä, jotta sen kokonaisuutta voidaan hallita, sen edistämiseen pureutua ja sen toteutumista arvioida.** Samalla siihen tarvitaan vahvaa universaalia ja kokonaisvaltaista sosiaalipolitiikkaa.

Sosiaalisen kestävyys näkökulma edellyttää myös sosiaalisen eriarvoisuuden ja elämisen vaikeuksien kasautumisen ylisukupolvisuuden tarkastelua. Huono-osaisuuden, köyhyyden ja heikon elämänlaadun sosiaalinen periytyminen on merkittävä sosiaalisen kestävyys haaste. Sen mekanismeja tulisi tutkia tarkemmin, jotta voitaisiin paremmin vaikuttaa sitä tuottaviin elementteihin. **Ylisukupolvisen huono-osaisuuteen vaikuttaminen tulisi liittää mukaan kestävän kehityksen agendaan** laajemmin kuin vain mainintana.

Tavoitekohtainen tarkastelu:

Tavoite1-2: Poistaa köyhyys ja nälkä

Köyhyys on ilmiö, jota Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa ei saisi olla. Vaikka olemme pitkälti päässeet absoluuttisesta köyhyydestä, niin **meillä on merkittäviä ihmisryhmiä, jotka ovat juuttuneet suhteelliseen köyhyyteen ja sen kanssa rinnalla ilmenevään kasautuvaan huono-osaisuuteen.** Esimerkiksi pienituloisten köyhyys, lapsiperheköyhyys, erityisesti yksinhuoltajien perheet sekä myös pelkän kansaneläkkeen varassa olevat ikääntyneet tai kalliiden lääke- ja asiakasmaksujen rasittamat vähätuloiset vanhukset. Heikosti koulutetut tai vailla koulutusta olevat sekä työmarkkinoiden ulkopuolelle ajautuneet nuoret miehet, jotka ovat yliedustettuina toimeentulotuen saajissa.

Tarvitaan koko järjestelmää yhteensovittava ja kattavasti tehty **sosiaaliturvauudistus**, jolla estetään heikossa asemassa olevien ihmisten väliin putoaminen. Turvan tulee olla myös tasoltaan riittävä, jotta se ei toimi tilannetta ennallaan säilyttävänä mekanismina. Samalla myös **oikeudesta peruspalveluihin** ja niiden saatavuudesta, tarvittaessa myös kotiin annettuina, sekä

asiakasmaksujen kohtuullisuudesta tai poistamisesta tulee huolehtia. Toisin kuin selonteossa (s.23) todetaan, uuden teknologian käyttö osana julkisia palveluita ei ole mahdollista kaikille. Palveluita tarvitaan myös kohtaavina lähipalveluina. Erityinen huomio eri ratkaisuisia tarvitaan ylisukupolvisen huono-osaisuuden torjumiseen.

Nälkä- ja nälkäapu ovat myös tilanteita, joita hyvinvointivaltiossa ei saisi olla. Pysyvän huono-osaisuuden säilyminen ja ihmisten väliin putoaminen elämäntilanteiden ja sosiaaliturvaetuksien muutosten vuoksi suistavat ihmisiä kärsimään aliravitsemuksesta ja suoranaisestä nälästä. Samaan aikaan meillä toteutuu merkittävää ruokahävikkiä. Näiden hävikkivirtojen kanavoimisessa avun tarvitsijoille on vielä paljon parantamisen varaa, vaikka asiassa onkin edetty varsin hyvin. Tarvitaan **selkeät auttamisen vastuutahot ja koordinaatio**.

Tavoite 3: Taataan terveellinen elämä kaikille

Terveyden eriarvoisuus on Suomessa merkittävää. Siihen voidaan vaikuttaa osaltaan myös muiden yhteiskuntapolitiikan toiminta-alueiden vahvistamisella ja suuntaamisella, sillä terveyteen vaikuttavat niin sosiaaliset elinolot ja elämänlaatu, mielekäs työ ja toimeentulo kuin riittävän koulutuksen saaminen. Usein **satsaaminen sosiaaliseen yhdenvertaisuuteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin toimii mitä parhaimpana terveyden edistäjänä**. Terveyttä ei tulisiakaan tarkastella erillään sosiaalisesti kestävästä kehityksen muista tekijöistä.

Terveyden edistämisen keskeinen ongelmakohta on myös se, että palveluiden ensimmäistä porrasta, perusterveydenhuoltoa ei ole kehitetty vastaamaan ihmisten tarpeisiin. Samoin terveystalouden vertikaalinen integraatio perus- ja erikoispalveluiden välillä ei riittävän toimivaa. Palveluiden toimivuuteen on tärkeä satsata. Sitä on yritetty lukuisilla sote-uudistuksilla, mutta muutos on jatkuvasti siirtynyt. **Peruspalveluiden ohella myös ehkäisevä työ on jäänyt heikosti toteutetuksi. Myös kansanterveystyö on kapeutunut.**

Merkittävä kansansairaudellinen kehityskulku on **mielenterveyden ongelmien voimakas kasvu**. Mielenterveyden vaikeudet ovat suurin työkyvyttömyyttä aiheuttava tekijä Suomessa. Tarvittaisiin tehokasta ehkäisevää toimintaa. Myös hoitojärjestelmän heikosta toimintakyvystä on liian paljon merkkejä. Näissä ongelmissa erityisesti matalan kynnyksen toimintamuodot ja hoidon tarpeellinen jatkuvuus ovat keskeisiä, mutta toteutuvat nykyisellään vain osittain.

Suomessa iso hyvään elämään liittyvä kysymys on erilaisen väkivallan liian yleinen esiintyvyys. Väkivallan osalta nostetaan tyypillisesti esiin naisiin kohdistuva tai muu lähisuhdeväkivalta. Väkivaltaan sisältyy kuitenkin myös lisääntynyt henkinen väkivalta, kiusaaminen ja sen muuttuminen erilaisiksi vainon muodoiksi. **Väkivallan moninaisuuteen ja tehokkaaseen sen muotoihin puuttumiseen tarvittaisiin selkeitä satsauksia**. Lähellä väkivallan rajaa ovat myös rasismi, vihapuhe, syrjintä ja ihmisarvon vastainen kohtelu. Tässä suhteessa selonteon maininta mm. ikäystävällisistä palveluista on tervetullut vastapaino yleiselle ikääntyneiden syrjimiselle.

Terveystavoitteen kohdalla on tärkeä huolehtia palveluiden riittävästä henkilömitoituksesta. Asiakkaiden kannalta **asiakasmaksut tulisi joko poistaa vähän tuottavina tai alentaa niitä.**

Tavoite 4. Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet

Suomi on ollut tasa-arvoisen koulutuksen mallimaa. Koulutuksen kokonaisuutta on myös pyritty ansiokkaasti kehittämään, esimerkiksi kattava varhaiskasvatus, oppivelvollisuuden nostaminen, maksuton toinen aste. Huolestuttavaa on kuitenkin järjestelmän sisällä tapahtuva **laadullisesti epäsuotuisa kehitys, osaamisen heikentyminen**, joka näkyy mm. Pisa-tuloksissa ja erityisesti poikien heikommassa menestymisessä. Lisäksi lasten ja nuorten käytöshäiriöt ja mielenterveysvaikeudet ovat kasvussa sekä kiusaamisen ja henkisen väkivallan muodot moninaistuvat. Onkin **pohdittava koulutuksen sisältöjä**, ihmisiä kunnioittavaa sivistystä yhteiskunnallisten arvojen pohjalta ja sosiaalisesti kestävien elementtien vaikuttavuutta kokonaisuudessa. **Kontaktiopetus** on huolestuttavasti vähentynyt peruskoulutuksen jälkeisillä koulutustasoilla. Varhaiskasvatus ja koulutus ovat keskeisiä areenoita lapsen ja nuoren sosiaalistumisessa yhteiskunnan jäseneksi. Merkittävä ongelmakohta on edelleen myös, että osa nuorista syrjäytyy koulutuksesta jääden ilman ammatillista koulutusta ja ajautuvat työttömyys- ja huono-osaisuuskierteeseen. Tavoitteessa **”jokainen nuori pysyy koulutuspolulla”** on vielä merkittävästi tekemistä.

Koulutuksen määrällinen allokointi tulevaisuudessa on yhä polttavampi kysymys, kun nuorisoiäluokkien koko on pieni ja työmarkkinoiden kysyntä muuttuu yhteiskunnallisessa muutoksessa. Tämän osalta esitetty tavoite **vastaamisesta toimialojen työvoimatarpeeseen** on tärkeä. Jo nyt on näkyvissä vaikeuksia esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan työvoiman saamisessa. Koulutuksen allokointi on osalla toimialoista ollut krooninen ongelma, yksi konkreettinen esimerkki liittyy sosiaalityöntekijöiden koulutuksen lisäämiseen, se on jatkuvasti ollut eduskunnan lisämäärärahojen tai projektiluonteisten korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäyksien varassa ilman pysyvää ratkaisua yliopistojen yhteiskuntatieteellisen alan kokonaisuudessa.

Tavoite 5: Sukupuolten välinen tasa-arvo

Tavoite on tärkeä, sillä Suomen positiivisesta tasa-arvokehityksestä huolimatta olemme juuttuneet naisten ja miesten **palkkaeriarvoisuuteen ja työmarkkinoiden segregoitumiseen** sukupuolisidonnaisesti. Naisten mahdollisuudet johtaviin tehtäviin ovat edelleen miehiä heikompia, vaikka muutosta on koulutustasa-arvon seurauksena selvästi tapahtunut. Naisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta on yleistä. Yhteiskunnan yliseksualisoituminen tuottaa uusia tyttöihin ja naisiin kohdistuvia riskejä. Erityisesti globaalilla tasolla naisten ja tyttöjen aseman parantamisessa on todella paljon tehtävää.

Toisaalta Suomessa on kiinnitettävä **huomiota myös miesten tilanteisiin**. Poikien heikompi koulumenestys ja yleisempi koulutuksen keskeyttäminen on selvästi erottuvaa. Samoin yksinäisten nuorten miesten yliedustus pitkäaikaisen toimeentulotuen saajina.

Sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ei sen sijaan paranna se, että naisten perinteisesti miehiä enemmän arjen vastuita sisältäviin tehtäviin lisätään vielä asepalvelus. Päinvastoin naisten kokonaistyötaakkaa ja velvoitteita tulee vähentää.

Tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa talouskasvua, työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja

Työllisyyden ja säällisten työpaikkojen osalta erityisryhmä ovat nuoret, heidän saumaton siirtyminen koulutuksesta työmarkkinoille. Tarvitaan **nuorten koulutus- ja työpaikkatakuun /nuorisotakuun vahvistamista**. Jokaiselle nuorelle on tärkeä saada joustava polku työmarkkinoille, polun katkeaminen alkuvaiheessa on merkittävä riski nuoren tulevaisuudelle. Erityistoimenpiteitä tarvitaan **koulutuksesta putoaville nuorille**, joiden määrä on edelleen huolestuttavan korkea. Nuorten lisäksi **osatyökykyisten mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille** on tärkeä parantaa. Heidän joukossaan on paljon potentiaalia, kun tavoitellaan työllisten määrän kasvua.

Lisäksi työmarkkinoita on tarve kehittää. Tässä suhteessa selonteossa esitetty yritys vastuulaki on tervetullut, samoin **sosiaalinen työllistäminen** ehtona julkisiin hankintoihin. Sosiaalisen työllistämisen vaihtoehtoja on tärkeä edistää laajemminkin, jotta kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada mielekästä työtä. Tarvitaan myös kehittämistä. Yhteisötalouden erilaiset ratkaisut ja yhteiskunnalliset yritykset matalan kynnyksen mahdollisuuksina voivat tarjota osaltaan käyttökelpoisia keinoja. Näiden ohella on tarpeen huolehtia työelämän oikeuksien suojaamisesta sekä työmarkkinoiden ulkopuolelle joutuvien työttömien työttömyysturvan riittävydestä ja yhteen sovittamisesta ihmisten tilanteisiin. **Työhön perustuva säällinen toimeentulo on avain eriarvoisuuden vähentämisen ja tuloerojen kaventamisen tavoitteen saavuttamisessa.**

Tavoite 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita

Hallitusohjelmassa on sitouduttu tietoperustaiseen ja pitkän aikavälin kehittämispolitiikkaan. Tavoitteena on toimiva ja houkutteleva tutkimus- ja innovaatioympäristö sekä tutkimus- ja kehittämispanostuksen nostaminen tavoitteena olevaan 4% BKT:sta. Tavoitteena on myös panostaa tutkimusympäristöihin ja infrastruktuureihin sekä luoda edellytyksiä yhteistyörakenteina toimiville osaamiskeskittymille ja osaamiskeskuksille. Tavoitteet ovat erittäin tarpeellisia, **kehittäminen voi rakentua vain parhaalle mahdolliselle tiedolle.**

Tutkimukseen panostamisen trendi on kuitenkin päinvastoin ollut laskeva, ja tiedontarpeiden velkaa on kertynyt. Tutkimusperustaisen politiikan resursoiminen ja infrastruktuurien luominen tulisi pikaisesti saada käännettyä nousuun. Sosiaalisesti kestävä kehityksen kannalta yhden avainsektorin, sosiaalihuollon tutkimusmahdollisuudet ovat pitkään olleet hyvin heikot. Vähän yli kuukausi sitten voitiin tehdä historian ensimmäiset sosiaalityön tutkimushankkeiden valtion tutkimusrahoituksen myönnöt (vtr, 4 milj.e)) turvin. Tämä tutkimus vastaa moniin sosiaalisesti kestävä kehityksen ongelmakohtien tutkimustarpeisiin ja **valtion tutkimusrahoitusta sosiaali-**

huollon/sosiaalityön tutkimukseen tulisi kiireesti korottaa tutkimusvelan täyttämiseen. Esimerkiksi terveydenhuollon vastaava rahoitus oli 21 milj. euroa vuonna 2020.

Selonteossa nostetaan esiin useiden eri toiminta-alueiden osaamiskeskusten perustaminen. Sosiaalisesti kestävä kehityksen edistämisen osalta olisi **odottanut tavoitetta vahvistaa sosiaalialan osaamiskeskusten mahdollisuuksia.** Ne ovat epävarmuuden tilanteessa sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen vuoksi, sillä hallituksen sote-esitykseen ei sisälly ratkaisua niiden tulevaisuuteen. Samoin uudistusesitykseen ei sisälly myöskään laajemmin **sosiaalihuollon tutkimuksen, kehittämisen, koulutuksen ja innovaatioiden (TKKI) -rakenteiden turvaamista, mikä olisi perusteltua tehdä sosiaalialan osaamiskeskusten perustalle.**

Sote-uudistuksessa on tarkoituksena sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteen sovittaminen asiakkaan kannalta toimiviksi kokonaisuuksiksi. Uudistus on kuitenkin vinoutunut terveyspalvelujen painotuksiin. Puhutaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, jolloin sosiaalihuollon uudistumistarpeet jäävät näkymättömiin. Myös kestävä kehityksen selonteossa todetaan (s.58), että terveystoimialan uudistumista kehitetään ja valmistellaan terveysalan kasvustrategia. **Integraatiotavoitteen mukaan sosiaalihuoltoa ja terveydenhuoltoa tulisi kehittää rinnakkain. Erityisesti sosiaalihuollossa on paljon kehittämisvelkaa,** jolloin myös sen uudistuminen edellyttää kehittämistä ja tulevaisuusstrategian luomista.

Kestävää infrastruktuurin luomista on myös selonteossa nostettu maaseudun elinvoiman vahvistaminen. **Alueiden kehittämisen politiikka onkin erityisen keskeinen tulevaisuuden rakentamisen kulmakivi** (myös tavoite 11 turvalliset yhdyskunnat). Eriarvoisuus alueiden välillä on kasvamassa huolestuttavasti ja samalla se vaikuttaa epäsuotuisasti kestävä kehityksen mahdollisuuksiin sen kaikkien pilarien osalta.

Tavoite 10: Vähentää eriarvoisuutta

Tavoitteen tulisi olla läpileikkaava kaikissa kestävä kehityksen painoalueissa. **Ilman eriarvoisuuden vähentämistä ei ole kestävä kehitystä.** Tavoitteeksi tarvitaan kaikki mukaan ottava, kansalaistoimintaa ja osallisuutta mahdollistava, toisia tukeva ja välittävä yhteiskunta, jossa painottuu ennalta ehkäisevä politiikka, universaali sosiaalipolitiikka ja varhainen puuttuminen vaikeuksien kohdatessa. Epäsuotuisat kehityskulut kohdistuvat joka tapauksessa vahvimmin heikossa asemassa oleviin.

Rovaniemellä 8.2.2021

Anneli Pohjola